

Sygn. akt I UK 323/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 lutego 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Korzeniowski (przewodniczący)

SSN Józef Iwulski

SSN Małgorzata Wrębiakowska-Marzec (sprawozdawca)

w sprawie z odwołania J. P. i Szpitala Specjalistycznego w K.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w K.
o wysokość składki,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 13 lutego 2014 r.,
skargi kasacyjnej Szpitala Specjalistycznego w K. od wyroku Sądu Apelacyjnego
z dnia 5 marca 2013 r.

oddala skargę kasacyjną.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 12 czerwca 2012 r. Sąd Okręgowy w K. oddalił odwołania Szpitala Specjalistycznego w K. (dalej: „płatnik”) i J. P. (dalej: „ubezpieczony”) od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w K. z dnia 1 września 2011 r., stwierdzającej, że płatnik powinien wliczyć do podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne ubezpieczonego kwoty przychodu uzyskane

przez z niego w okresie od sierpnia 2009 r. do grudnia 2010 r. na skutek realizacji umowy zlecenia zawartej z firmą O. – M. Spółką z o.o. z siedzibą w K. (dalej: „podwykonawca”). Podstawę rozstrzygnięcia stanowiły następujące ustalenia.

W dniu 31 stycznia 2007 r. płatnik zawarł z Narodowym Funduszem Zdrowia - Oddziałem Wojewódzkim w K. umowę o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej - leczenie szpitalne. Na podstawie § 2 pkt 2 tej umowy płatnik korzystał z usług podwykonawcy, z którym zawarł umowy z dnia 30 czerwca 2009 r. i z dnia 31 grudnia 2009 r., na mocy których płatnik zlecił podwykonawcy obowiązek udzielania świadczeń zdrowotnych w zakresie określonym w umowach. Udzielaniem tych świadczeń miał się zajmować zespół lekarzy, których skład i kwalifikacje określał załącznik do umowy. Ubezpieczony od dnia 10 lutego 2009 r. zatrudniony jest u płatnika na podstawie umowy o pracę na stanowisku lekarza-rezydenta na Oddziale II Chorób Wewnętrznych. W dniu 1 lipca 2009 r. ubezpieczony zawarł z podwykonawcą umowę zlecenia, na podstawie której przyjął obowiązek udzielania na rzecz zleceniodawcy świadczeń opieki zdrowotnej z dziedziny chorób wewnętrznych, polegających na pełnieniu dyżurów medycznych w zakładach opieki zdrowotnej, z którymi zleceniodawca zawarł w tym zakresie odpowiednie umowy. Na podstawie przedmiotowej umowy zlecenia, w okresie objętym zaskarżoną decyzją, ubezpieczony pełnił dyżury lekarskie na Oddziale II Chorób Wewnętrznych, Oddziale Reumatologii i Oddziale Rehabilitacji płatnika. W ramach pełnionych dyżurów była udzielana pomoc wyłącznie pacjentom Szpitala.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd pierwszej instancji uznał, że przedmiotem oceny w sprawie jest umowa zawarta przez ubezpieczonego z podwykonawcą, a nie umowa zawarta pomiędzy płatnikiem a podwykonawcą. Powołując się na treść art. 8 ust. 1 i 2a ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2009 r. Nr 205, poz. 1585 ze zm., dalej: „ustawa systemowa”) i uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 2 września 2009 r., II UZP 6/09, a nadto art. 734 § 2 i art. 750 k.c., art. 35 ust. 1 i art. 35a ust. 1 obowiązującej do dnia 30 czerwca 2011 r. ustawy z dnia 30 sierpnia 1991 r. o zakładach opieki zdrowotnej (jednolity tekst: Dz.U z 2007 r. Nr 14, poz. 89 ze zm.) oraz art. 132 ust. 1 i art. 133 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (jednolity

tekst: Dz.U. z 2008 r. Nr 164, poz. 1027 ze zm.; dalej: „ustawa o świadczeniach opieki zdrowotnej”), Sąd Okręgowy stanął na stanowisku, że skoro ubezpieczony na podstawie umowy zawartej z podwykonawcą wykonywał usługi medyczne u swojego pracodawcy, to ten pracodawca a nie zleceniodawca (podwykonawca) był odbiorcą tych usług i - ustalając podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne z tytułu stosunku pracy - powinien zsumować wynagrodzenie z umowy cywilnoprawnej z wynagrodzeniem ze stosunku pracy. Ubezpieczony był bowiem pracownikiem w rozumieniu art. 8 ust. 2a ustawy systemowej. Sąd pierwszej instancji wskazał, że powierzone ubezpieczonemu w ramach zawartej umowy czynności, ich rodzaj i charakter wskazują, że przedmiotem umowy było wykonywanie określonych czynności faktycznych - wykonywanie usług medycznych na terenie Szpitala. Przepisy art. 35 i 35a ustawy o zakładach opieki zdrowotnej oraz art. 132 w związku z art. 133 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej adresowane są do podmiotów udzielających świadczeń (świadczeniodawców), którzy mogą zlecać podwykonawcom udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej w ramach umowy o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej zawartej z Funduszem, z wyłączeniem - między innymi - lekarza, jeżeli udziela on tych świadczeń u świadczeniodawcy, który zawarł umowę o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej z Funduszem. W ocenie Sądu Okręgowego, wskazywany przez odwołujących się wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 grudnia 2004 r., III CK 134/04 dotyczy odmiennego stanu faktycznego, w przeciwieństwie do uchwały tego Sądu z dnia 2 września 2009 r., II UZP 6/09.

Wyrokiem z dnia 5 marca 2013 r. Sąd Apelacyjny oddalił apelację płatnika od powyższego wyroku, podzielając ustalenia i ocenę prawną Sądu pierwszej instancji oraz powołując się w tym zakresie na jednolite poglądy wyrażone przez Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 2 września 2009 r., II UZP 6/09, wyrokach z dnia 14 stycznia 2010 r., I UK 252/09, z dnia 22 lutego 2010 r., I UK 259/09, z dnia 18 października 2011 r., III UK 22/11, postanowieniu z dnia 26 stycznia 2012 r., III UK 64/11 oraz przez Sąd Apelacyjny w Rzeszowie w wyrokach z dnia 11 października 2012 r., III AUa 711/12 oraz z dnia 23 sierpnia 2012 r., III AUa 647/12.

Sąd drugiej instancji podkreślił, że ubezpieczony, w ramach umowy zlecenia z podwykonawcą, wykonywał usługi medyczne pokrywające się z charakterem

pracy świadczonej z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę łączącej go z płatnikiem, z tą tylko różnicą, iż umowa cywilno-prawna obejmowała pracę w trakcie dyżurów popołudniowych, nocnych i świątecznych na oddziale, gdzie był zatrudniony w ramach umowy o pracę i na innych oddziałach tego samego Szpitala. Wszystkie podejmowane przez ubezpieczonego czynności były wykonywane w siedzibie pracodawcy, na rzecz jego pacjentów, a wynagrodzenie za usługi medyczne pochodziło ze środków publicznych przekazywanych przez Narodowy Fundusz Zdrowia płatnikowi, a następnie - za jego pośrednictwem - podwykonawcy. Świadczone przez ubezpieczonego w ramach umowy cywilnoprawnej usługi medyczne odpowiadają zatem pracy wykonywanej przez niego na podstawie stosunku pracy i w istocie były świadczone na rzecz faktycznego pracodawcy. Zdaniem Sądu odwoławczego, niezależnie od dokonanej przez Sąd Okręgowy - przy uwzględnieniu unormowań ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej - oceny charakteru umowy zawartej przez ubezpieczonego z podwykonawcą, okoliczność, że praca świadczona była na rzecz pracodawcy sprawia, iż ubezpieczony na gruncie ustawy systemowej jest uważany za pracownika. Przepis art. 8 ust. 2a tej ustawy nie podważa przy tym wyrażonej w art. 65 Konstytucji RP zasady wolności pracy, nie kwestionuje cywilnoprawnego charakteru wymienionych w nim umów, ale z ich zawarciem - w okolicznościach opisanych hipotezą omawianej normy prawnej - łączy skutki w zakresie ubezpieczeń społecznych takie, jak przy umowie o pracę. Skoro art. 8 ust. 2a ustawy systemowej stanowi o uznaniu za pracownika „w rozumieniu ustawy”, to znaczy, że owo uznanie ma zastosowanie tylko na gruncie tego aktu, ale zarazem we wszystkich jego unormowaniach, w tym w art. 18 ust. 1a i art. 20 ust. 1. Co prawda przepisy ustawy systemowej nie definiują pojęcia „płatnik składek”, wymieniając jedynie w art. 4 pkt 2 lit. a-z enumeratywnie wszystkie podmioty posiadające ten status, to jednak z całokształtu jej unormowań można wysnuć wniosek, że płatnikiem jest osoba fizyczna lub jednostka organizacyjna zobowiązana do comiesięcznego obliczenia, pobrania i przekazania do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych składek na ubezpieczenia ze środków ubezpieczonego oraz własnych lub będących w jej dyspozycji. Jednym z tych płatników jest pracodawca (art. 4 pkt 2 lit. a). W żadnym z przepisów ustawy systemowej nie

zamieszczono własnej, autonomicznej definicji tego pojęcia. Na potrzeby regulacji omawianego aktu (także art. 8 ust. 2a) należy zatem stosować termin „pracodawca” w znaczeniu, jakie nadaje mu art. 2 k.p. Tak zdefiniowany pracodawca jest z mocy art. 4 pkt 2a ustawy systemowej płatnikiem składek dla wszystkich pracowników w rozumieniu tego aktu, a zatem także dla tych, o jakich mowa w art. 8 ust. 2a, w tym także dla pracowników pozostających z nim w stosunku pracy i jednocześnie wykonujących na jego rzecz pracę w ramach umów cywilnoprawnych zawartych z osobą trzecią (tak w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 26 stycznia 2012 r., III UK 64/11). Odnośnie do zgodności rozważanego przepisu z art. 51 ust. 1 i art. 84 Konstytucji RP Sąd drugiej instancji podzielił pogląd zaprezentowany w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 18 października 2011 r., III UK 22/11.

W skardze kasacyjnej płatnik zarzucił naruszenia prawa materialnego, a to: 1) art. 8a ust. 2a ustawy systemowej, przez zastosowanie wykładni rozszerzającej tego przepisu na umowy, które nie podlegają przepisom Kodeksu cywilnego o umowie zlecenia i umowie o dzieło, tj. na umowy o udzielanie świadczeń zdrowotnych; 2) art. 4 pkt 2 lit. a ustawy systemowej, przez przyznanie skarżącemu statusu płatnika składek od wynagrodzeń otrzymywanych przez pracownika od podmiotu trzeciego, pomimo że na podstawie tego przepisu takiego statusu mieć nie może; 3) art. 51 ust. 1 Konstytucji RP, przez wprowadzenie domniemania pozaustawowego obowiązku udostępnienia pracodawcy przez zatrudniający pracownika podmiot zewnętrzny danych dotyczących wynagrodzenia pracownika i przyjęcie, że skarżący był zobowiązany uzyskiwać informację o wynagrodzeniu swojego pracownika w zewnętrznym podmiocie bez podania podstawy prawnej z ustawy dla żądania takiej informacji; 4) art. 84 Konstytucji RP, przez nałożenie na skarżącego obowiązku dopłaty do osobistego wynagrodzenia pracownika uzyskanego u innego podmiotu, tj. ubezpieczenia pracodawcy, które to ubezpieczenie nie jest daniną publiczną; 5) art. 35 i 35a ustawy o zakładach opieki zdrowotnej i art. 132 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej, przez uznanie, że umowa na udzielanie świadczeń zdrowotnych zawarta przez pracownika skarżącego z jego podwykonawcą nie jest umową o udzielanie świadczeń zdrowotnych, do której stosuje się przepisy wymienionych ustaw tylko umową zlecenia, do której stosuje się przepisy Kodeksu cywilnego z tego powodu, że art.

133 w związku z art. 132 ust. 3 wprowadza zakaz zawarcia umowy na podwykonawstwo z osobą, która udziela świadczeń zdrowotnych u świadczeniodawcy oraz z tego powodu, że wykonywane czynności nie różnią się od tych wykonywanych w ramach umowy o pracę.

Wskazując na powyższe zarzuty skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku oraz poprzedzającego go wyroku Sądu pierwszej instancji w całości i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Skarga kasacyjna jest nieusprawiedliwiona.

Przede wszystkim Sąd Najwyższy w obecnym składzie w pełni akceptuje prezentowany we wcześniejszym orzecznictwie tego Sądu pogląd, że w świetle art. 8 ust. 2a ustawy systemowej pracodawca, którego pracownik wykonuje na jego rzecz pracę w ramach umowy o dzieło zawartej z osobą trzecią, jest płatnikiem składek na ubezpieczenie emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe z tytułu tej umowy (por. uchwałę z dnia 2 września 2009 r., II UZP 6/09, OSNP 2010 nr 3-4, poz. 46 oraz wyrok z dnia 11 maja 2012 r., I UK 5/12, OSNP 2013 nr 9-10, poz. 117), a teza ta jest aktualna także w stosunku do pracowników wykonujących taką pracę na podstawie umowy zlecenia (por. np. wyroki z dnia 14 stycznia 2010 r., I UK 252/09, LEX nr 577824; z dnia 2 lutego 2010 r., I UK 259/09, LEX nr 585727 oraz z dnia 18 października 2011 r., III UK 22/11, OSNP 2012 nr 21-22, poz. 266). W judykatach tych Sąd Najwyższy wyjaśnił, że art. 8 ust. 2a ustawy systemowej rozszerza pojęcie pracownika dla celów ubezpieczeń społecznych poza sferę stosunku pracy. Rozszerzenie to dotyczy dwóch sytuacji. Pierwszą jest wykonywanie pracy na podstawie jednej z wymienionych w nim umów prawa cywilnego przez osobę, która umowę taką zawarła z pracodawcą, z którym pozostaje w stosunku pracy. Drugą jest wykonywanie pracy na podstawie jednej z tych umów przez osobę, która wymienioną umowę zawarła z osobą trzecią, jednakże w jej ramach wykonuje pracę na rzecz pracodawcy, z którym pozostaje w stosunku pracy. Przesłanką decydującą o uznaniu takiej osoby za pracownika w rozumieniu ustawy systemowej jest to, że - będąc pracownikiem związanym

stosunkiem pracy z danym pracodawcą - jednocześnie świadczy na jego rzecz pracę w ramach umowy cywilnoprawnej zawartej z inną osobą. Celem takiej regulacji było, po pierwsze - ograniczenie korzystania przez pracodawców z umów cywilnoprawnych celem zatrudnienia własnych pracowników dla realizacji tych samych zadań, które wykonują oni w ramach łączącego strony stosunku pracy, by w ten sposób ominąć ograniczenia wynikające z ochronnych przepisów prawa pracy i uniknąć obciążeń z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne od tychże umów oraz po drugie - ochrona pracowników przed skutkami fluktuacji podmiotowej po stronie zatrudniających w trakcie procesu świadczenia pracy, polegającej na przekazywaniu pracowników przez macierzystego pracodawcę innym podmiotom (podwykonawcom), którzy zatrudniają tych pracowników w ramach umów cywilnoprawnych w ogóle nieobjętych obowiązkiem ubezpieczeń społecznych (umowa o dzieło) lub zwolnionych z tego obowiązku w zbiegu ze stosunkiem pracy (umowa agencyjna, zlecenia lub inna umowa o świadczenie usług, do której stosuje się przepisy o zleceniu). Podkreśla się, że na tle art. 8 ust. 2a ustawy systemowej pojęcie pracownika w zakresie ubezpieczenia społecznego nie pokrywa się ściśle z takim pojęciem, jakim posługuje się prawo pracy, a odczytywanie tego przepisu w związku z art. 6 ust. 1 pkt 1 oraz art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy systemowej prowadzi do oczywistego wniosku, że rzeczywisty stosunek prawny regulowany wymienionymi w nim umowami cywilnymi, który niepodważalnie istnieje na gruncie prawa cywilnego, nie wywołuje skutków w zakresie prawa ubezpieczeń społecznych. Sąd Najwyższy przyjmuje również, że użyty w art. 4 pkt 2 lit. a ustawy systemowej termin „pracodawca” należy pojmować w znaczeniu, jakie nadaje mu art. 3 k.p., uznający za pracodawcę osobę fizyczną lub jednostkę organizacyjną, nawet nieposiadającą osobowości prawnej, jeśli zatrudnia ona pracowników. Tak zdefiniowany pracodawca jest z mocy art. 4 pkt 2 lit. a ustawy systemowej płatnikiem składek dla wszystkich pracowników w rozumieniu tego aktu, a zatem także tych, o których stanowi art. 8 ust. 2a tej ustawy, w tym dla pracowników pozostających z nim w stosunku pracy i jednocześnie wykonujących na jego rzecz pracę w ramach umów cywilnoprawnych zawartych z osobą trzecią. Umowy cywilnoprawne wymienione w art. 8 ust. 2a ustawy systemowej nie stanowią bowiem samodzielnych tytułów obowiązkowego podlegania ubezpieczeniom społecznym pracownika ani nie

powodują powstania zbiegu tytułów ubezpieczenia społecznego w rozumieniu art. 9 tej ustawy. Norma art. 8 ust. 2a - poprzez wykreowanie szerokiego pojęcia „pracownika” - stworzyła szeroką definicję pracowniczego tytułu obowiązkowych ubezpieczeń społecznych. Tytułem tym jest łączący pracodawcę z pracownikiem stosunek pracy oraz dodatkowo umowa cywilnoprawna zawarta przez pracownika z pracodawcą lub zawarta z osobą trzecią, ale wykonywana na rzecz pracodawcy. Określone hipotezą normy art. 8 ust. 2a dwie sytuacje faktyczne, w jakich może się znaleźć osoba, do której przepis ten jest adresowany (pracownik wykonujący pracę na podstawie wymienionych umów cywilnoprawnych zawartych z pracodawcą oraz umów cywilnoprawnych zawartych wprawdzie z osobą trzecią, ale gdy praca jest świadczona na rzecz pracodawcy) mają równorzędny charakter z punktu widzenia skutków opisanych dyspozycją omawianej normy prawnej. Konsekwencje prawne na gruncie ustawy systemowej, wynikające z realizacji takich umów, muszą być takie same, co oznacza, iż dla celów ubezpieczeń społecznych zarówno wykonywanie pracy na podstawie umów cywilnoprawnych zawartych z pracodawcą, jak i zawartych wprawdzie z osobą trzecią, ale gdy praca wykonywana jest na rzecz pracodawcy, jest traktowane tak jak świadczenie pracy w ramach klasycznego stosunku pracy łączącego jedynie pracownika z pracodawcą. W przypadku takich pracowników podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne stanowi łączny przychód w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych (art. 4 pkt 9 w związku z art. 18 ust. 1 ustawy systemowej), uzyskany z tytułu zatrudnienia w ramach stosunku pracy i wspomnianych umów cywilnoprawnych (art. 18 ust. 1 i art. 20 ust. 1 tej ustawy), zaś obowiązek obliczania, rozliczania i przekazywania składek do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych spoczywa na pracodawcy jako płatniku (art. 17 ust. 1 w związku z art. 4 pkt 2 lit. a ustawy systemowej).

Nietrafnie skarżący zarzuca, że Sąd drugiej instancji rozszerzył działanie art. 8 ust. 2a ustawy systemowej na umowy cywilnoprawne, które nie podlegają przepisom Kodeksu cywilnego o umowie zlecenia. Rację ma skarżący, że umowa o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej (art. 133 w związku z art. 132 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej) oraz umowa o udzielenie zamówienia na świadczenia zdrowotne (art. 35 i art. 35a ustawy o zakładach opieki zdrowotnej)

należą do umów nazwanych, do których nie stosuje się z mocy art. 750 k.c. przepisów o zleceniu (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 grudnia 2004 r., III CK 134/04, OSP 2005 nr 6, poz. 79). Błędnie jednak umowy te utożsamia z łączącą ubezpieczonego z podwykonawcą - jak wynika z niekwestionowanych ustaleń - umową o świadczenie usług polegających na pełnieniu dyżurów medycznych. Swój pogląd skarżący opiera na definicji zawodu lekarza zawartej w art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodzie lekarza i lekarza dentysty (jednolity tekst: Dz.U. z 2011 r. Nr 277, poz. 1634 ze zm.), zgodnie z którym wykonywanie zawodu lekarza polega na udzielaniu przez osobę posiadającą wymagane kwalifikacje, potwierdzone odpowiednimi dokumentami, świadczeń zdrowotnych, w szczególności: badaniu stanu zdrowia, rozpoznawaniu chorób i zapobieganiu im, leczeniu i rehabilitacji chorych, udzielaniu porad lekarskich, a także wydawaniu opinii i orzeczeń lekarskich. Z przepisu tego skarżący wyprowadza wniosek, że każda umowa, na podstawie której lekarz wykonuje zawód, jest umową o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej. Tymczasem czym innym jest określony powołanym przepisem zakres przedmiotowy wykonywania zawodu lekarza, na który składają się wyszczególnione przykładowo typy czynności objętych pojęciem świadczeń zdrowotnych w rozumieniu art. 3 ustawy o zakładach opieki zdrowotnej, a czym innym forma wykonywania tego zawodu, który może być realizowany na podstawie umowy o pracę, umowy cywilnoprawnej, czy też indywidualnej lub grupowej praktyki lekarskiej w ramach działalności gospodarczej. Z tego też względu umowa, na podstawie której lekarz wykonuje swój zawód polegający na udzielaniu świadczeń zdrowotnych nie może być utożsamiana z umową o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych przez Fundusz w rozumieniu art. 132 ust. 1 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej ani z zawieraną w jej ramach umową o zamówienie na świadczenia zdrowotne, o której mowa w art. 133 tej ustawy w związku z art. 35 ust. 1 ustawy o zakładach opieki zdrowotnej. Uregulowana w ustawie o świadczeniach opieki zdrowotnej umowa o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej zawierana jest przez podmiot zobowiązany do realizacji zadań z zakresu ubezpieczenia zdrowotnego (Narodowy Fundusz Zdrowia) z podmiotem, który w myśl przepisów tej ustawy może być świadczeniodawcą. Stosownie do art. 132 ust.

3 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej, rozważana umowa nie może być zawarta przez Fundusz z lekarzem udzielającym świadczeń opieki zdrowotnej (a więc wykonującym zawód lekarza) u tego świadczeniodawcy, który zawarł ją z Funduszem. Z mocy art. 133 zdanie drugie tej ustawy, takiemu lekarzowi świadczeniodawca nie może również zlecić - jako podwykonawcy - udzielania świadczeń opieki zdrowotnej w ramach umowy o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej zawartej z Funduszem, w tym na podstawie umowy o zamówienie na świadczenia zdrowotne, o którym stanowi art. 35 ust. 1 ustawy o zakładach opieki zdrowotnej. Zakaz ten nie dotyczy natomiast podwykonawcy, który może realizować udzielone zamówienie przez osobę trzecią, jeżeli umowa o udzielenie zamówienia tak stanowi (art. 35 ust. 2 zdanie drugie ustawy o zakładach opieki zdrowotnej). Taka właśnie sytuacja wystąpiła w sprawie, w której wniesiona została rozpoznawana skarga kasacyjna, w której skarżący, jako świadczeniodawca, zlecił podwykonawcy - w ramach umowy zawartej z Funduszem - udzielanie określonych świadczeń opieki zdrowotnej, a ten ostatni zlecenie to wykonywał, między innymi, przez ubezpieczonego (na podstawie zawartej z nim umowy cywilnoprawnej o świadczenie usług medycznych), wykonującego równocześnie zawód lekarza w ramach umowy o pracę łączącej go ze świadczeniodawcą.

Niezasadne są wreszcie zarzuty niezgodności art. 4 pkt 2 lit. a oraz art. 8 ust. 2a ustawy systemowej z art. 51 ust. 1 i art. 84 Konstytucji RP w sposób wskazany przez skarżącego.

Zgodnie z art. 51 ust. 1 ustawy zasadniczej, nikt nie może być obowiązany inaczej niż na podstawie ustawy do ujawniania informacji dotyczących jego osoby. W powołanym wyżej wyroku z dnia 18 października 2011 r., III UK 22/11 Sąd Najwyższy wyraził akceptowany przez obecny skład tego Sądu pogląd, że nie można kwalifikować jako naruszenia konstytucyjnych gwarancji w zakresie ochrony danych osobowych oraz obrazy dóbr osobistych sytuacji zasięgania wiedzy o przychodach pracownika dla realizacji ustawowych obowiązków podmiotu zwracającego się o takie informacje, co dotyczy również obowiązków płatnika, określonych w przepisach ustawy systemowej. Pracodawca ma przy tym prawo domagania się takich informacji przede wszystkim od samego pracownika w ramach trójstronnego stosunku ubezpieczeń społecznych łączącego

ubezpieczonego, płatnika składek oraz organ rentowy. Funkcjonowanie tego stosunku wiąże się, między innymi, ze spełnieniem przez płatnika nałożonych na niego przez ustawodawcę zadań w zakresie obliczania i opłacania składek na obowiązkowe ubezpieczenia pracownika, także takiego, o którym mowa w art. 8 ust. 2a ustawy systemowej.

Z kolei art. 84 Konstytucji RP stanowi, że każdy jest obowiązany do ponoszenia ciężarów i świadczeń publicznych, w tym podatków, określonych w ustawie. Nie jest trafny pogląd skarżącego, jakoby składki na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne nie posiadały charakteru daniny publicznej. Po pierwsze - niekapitałowe systemy ubezpieczeń wchodziły i nadal wchodzi w skład sektora finansów publicznych (art. 4 pkt 9 i 10 ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych - Dz.U. Nr 249, poz. 2104, aktualnie: art. 9 pkt 8 i 9 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych - jednolity tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 885 ze zm.). Składki z tytułu obowiązkowego ubezpieczenia społecznego w systemie niekapitałowym stanowiące jedno z podstawowych źródeł tworzenia środków publicznych na realizację ich ustawowo określonych celów mają więc charakter opłaty publicznej jako jednej z katalogu unormowanych w art. 217 Konstytucji RP danin publicznych (por. uzasadnienie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 26 października 2010 r., K 58/07, OTK-A 2010 nr 8, poz. 80). Po drugie - składka emerytalna, z uwagi na jej przeznaczenie na tworzenie funduszu emerytalnego, posiada publicznoprawny ubezpieczeniowy charakter, który zachowuje nadal po przekazaniu przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych jej części do otwartego funduszu emerytalnego (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 4 czerwca 2008 r., II UK 12/08, OSNP 2009 nr 21-22, poz. 291 oraz z dnia 8 kwietnia 2009 r., II UK 346/08, OSNP 2010 nr 21-22, poz. 270). Nie można również przyjąć, że pracodawcy nie obciążają skutki finansowe w postaci obowiązku częściowego pokrycia, z własnych środków, kosztów składek na obowiązkowe ubezpieczenia pracownika, wynikające z korzystania - z pominięciem zasad reglamentacji czasu pracy - z efektów jego pracy świadczonej na rzecz pracodawcy w ramach dodatkowej umowy cywilnoprawnej zawartej z pośrednikiem. Dla uniknięcia lub złagodzenia tych skutków pracodawca - zlecając osobie trzeciej (zleceniodawcy pracownika) wykonanie określonych usług - powinien skalkulować,

iż będzie na nim ciążył obowiązek opłacania składek na ubezpieczenia społeczne pracownika, w szczególności gdy świadczeniodawca, który zawarł umowę o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej z Narodowym Funduszem Zdrowia i udzielił w ramach tej umowy zamówienia na świadczenia zdrowotne, opłaca wykonanie tego zamówienia przez podwykonawcę z uzyskanych od Funduszu środków publicznych (art. 35 ust. 2 ustawy o zakładach opieki zdrowotnej). Nadto w powołanej wyżej uchwale z dnia 2 września 2009 r., II UZP 6/09 Sąd Najwyższy stwierdził, że - ponieważ stosownie do art. 18 ust. 1a ustawy systemowej przychód z tytułu umowy, o której stanowi art. 8 ust. 2a tej ustawy jedynie „uwzględnia się” w podstawie wymiaru składek z tytułu stosunku pracy - pracodawca może dokonać ich potrącenia ze środków pracownika uzyskanych u niego.

Z powyższych względów skarga kasacyjna podlega oddaleniu na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c.